

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

537. SESJA PLENARNA EKES-U, 19.9.2018–20.9.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Sztuczna inteligencja dla Europy«”

(COM(2018) 237 final)

(2018/C 440/08)

Sprawozdawca: **Giuseppe GUERINI**Współsprawozdawca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 12.7.2018
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	4.9.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.9.2018
Sesja plenarna nr	537
Wynik głosowania	199/1/2
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że sztuczna inteligencja („SI”) i procesy automatyzacji kryją w sobie ogromny potencjał w zakresie poprawy możliwości społeczeństwa europejskiego, jeśli chodzi o innowacje i pozytywną transformację, ale stwarzają też poważne wyzwania i zagrożenia oraz budzą obawy. W związku z tym istotne jest, aby instytucje europejskie w sposób szybki i kompleksowy rozpoczęły działania mające na celu pełne rozwinięcie i uregulowanie SI.

1.2. Zaawansowane podejście do SI w Europie musi obejmować kilka dziedzin, w tym: (i) inwestycje publiczne i prywatne w badania i rozwój oraz w zaawansowane infrastruktury cyfrowe; (ii) wdrożenie nowych przepisów prawnych lub dostosowanie obecnie obowiązujących; (iii) rozwój odpowiedniej wiedzy i świadomości wśród obywateli i konsumentów oraz (iv) specjalne programy szkolenia dla pracowników.

1.3. W szczególności wyzwania związane z odpowiedzialnością, które pojawiają się w kontekście powstających technologii cyfrowych, powinny być regularnie określane i rozpatrywane na szczeblu międzynarodowym, unijnym i państw członkowskich; EKES pragnie ściśle współpracować z instytucjami UE w zakresie analizy i oceny wszystkich unijnych przepisów prawnych dotyczących odpowiedzialności, bezpieczeństwa produktów i odpowiedzialności cywilnej, które należałoby odpowiednio zmienić.

1.4. EKES zgadza się z celem komunikatu Komisji, jakim jest wzmocnienie potencjału przemysłowego i technologicznego UE w celu rozpowszechnienia SI na rynku wewnętrznym. Wysiłek konieczny, aby dotrzymać kroku innym globalnym podmiotom jest tak ogromny, że niezwykle potrzebna jest koordynacja wszystkich instrumentów i źródeł finansowania dostępnych na szczeblu europejskim i krajowym.

Mając to na uwadze trzeba pamiętać, że nie należy poświęcać wartości i zasad UE w imię globalnej konkurencyjności.

1.5. W odniesieniu do wyrażonego przez Komisję celu, jakim jest *udostępnienie SI wszystkim potencjalnym użytkownikom, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw*, EKES uważa, że aby sprostać wyzwaniom globalnej konkurencyjności, konieczne jest zapewnienie dostępu do SI jak największej liczbie podmiotów. W związku z tym kluczowe znaczenie ma udostępnienie jej wszystkim formom przedsiębiorstw działających na jednolitym rynku europejskim, w tym MŚP, rolnikom, przedsiębiorstwom społecznym, spółdzielniom, przedsiębiorcom indywidualnym i stowarzyszeniom konsumentów.

1.6. Komisja Europejska i państwa członkowskie powinny współpracować w celu opracowania wytycznych dotyczących etyki związanej ze sztuczną inteligencją i powinny uwzględnić w tych działaniach wszystkie odpowiednie zainteresowane podmioty publiczne i prywatne. W takich wytycznych konieczne będzie uwzględnienie zasad przejrzystego wykorzystywania SI przy zatrudnianiu pracowników i ocenianiu lub kontrolowaniu ich pracy. EKES proponuje, aby poza opracowaniem zasad etycznych ustanowić na szczeblu europejskim jasne, zharmonizowane i obowiązkowe ramy prawne służące należytej regulacji SI oraz aktualizacji istniejących przepisów, na które SI wywiera wpływ, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów w zakresie odpowiedzialności producenta i ochrony konsumentów. EKES pragnie ściśle współpracować z instytucjami UE przy analizie i ocenie odnośnego prawodawstwa UE, w którym w przyszłości trzeba będzie wprowadzić zmiany spowodowane rozwojem SI.

1.6.1. Komisja Europejska będzie musiała także przeprowadzić dokładną ocenę wpływu SI na rynek pracy. Badanie to musi uwzględniać zarówno możliwe zastąpienie niektórych pracowników przez urządzenia elektroniczne lub roboty, jak i fakt, iż pewne funkcje, choć nie zostaną w pełni zautomatyzowane, to pod wpływem nowych technologii ulegną głębokim zmianom.

1.7. Z tego względu EKES zaleca, aby deklarowane pragnienie, by „nikt nie pozostał w tyle”, nie pozostało jedynie propozycją lub wezwaniem, ale by przełożyło się na konkretne działania.

1.8. Ważne jest podkreślenie roli edukacyjnych programów szkoleniowych dla ochrony europejskich pracowników funkcjonujących w środowisku głęboko zmienianym przez sukcesywne pojawianie się SI. Obywatele Unii powinni mieć dostęp do odpowiednich informacji umożliwiających im być odpowiedzialnymi i poinformowanymi użytkownikami urządzeń i aplikacji dostępnych dzięki szybkiemu rozwojowi technologicznemu.

1.9. W przypadkach, w których nowe środki umożliwiają administracjom publicznym wykorzystywanie technologii do podejmowania decyzji organizacyjnych i szybszego dokonywania wyborów, konieczne będzie zajęcie się kwestią rzeczywistej odpowiedzialności prawnej za takie decyzje w jasnych ramach prawnych, które zagwarantują pełną odpowiedzialność administracji wobec obywateli.

1.10. Szczególną uwagę należy poświęcić roli społeczeństwa obywatelskiego i organizacji gospodarki społecznej w zwiększaniu aktywnego uczestnictwa ludzi w procesach gospodarczych i społecznych, które, za sprawą sztucznej inteligencji, zwiększą udział w życiu naszego społeczeństwa. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i przedsiębiorstwa społeczne mogą odegrać ważną rolę w zwiększaniu zrozumienia i akceptacji technologii przez obywateli, w szczególności dzięki mechanizmom współpracy, które umożliwiają zaangażowanie ludzi w obecną transformację cyfrową.

1.11. Obecnej rewolucji technologicznej nie da się i nie wolno przeprowadzać bez znacznego i aktywnego włączenia pracowników, konsumentów i organizacji społecznych, zaś trwający rozwój technologiczny należy ukierunkowywać w sposób zapewniający większy i bardziej odpowiedzialny udział w pełni poinformowanych obywateli. Dlatego też EKES zaleca, aby przy tworzeniu europejskiego sojuszu na rzecz SI Komisja Europejska wzięła pod uwagę potrzebę stworzenia wszechstronnej, odnoszącej się do wielu zawodów i reprezentatywnej platformy dla różnych zainteresowanych stron reprezentujących obywateli Unii, w tym przedstawicieli pracowników, którzy będą musieli się komunikować z inteligentnymi maszynami ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Zob. przyjętą opinię EKES-u INT/845 – „Sztuczna inteligencja: przewidywanie jej wpływu na pracę w celu zapewnienia sprawiedliwej transformacji” (opinia z inicjatywy własnej), sprawozdawczyni: Franca Salis-Madinier (zob s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

2. Uwagi ogólne

2.1. Urządzenia cyfrowe i wielkoskalowe maszyny uczące się zwiększają z dnia na dzień zdolności algorytmów do pracy z wielką ilością danych, a zdolności te będą się w przyszłości zwiększały dzięki sieciom neuronowym (które stosowane są już na przykład w smartfonach do rozpoznawania obiektów, twarzy i obrazów).

2.2. Takie zmiany przekształcają tradycyjny sposób „uczenia się”, który dotychczas był stosowany przez maszyny wykorzystujące SI, ponieważ obecnie nie są one ograniczone do uczenia się poprzez ekstrakcję reguł z danych, ale także rozwijają zdolność elastycznego i adaptacyjnego uczenia się. Proces ten zwiększy zdolność SI do uczenia się i działania w rzeczywistych warunkach.

2.3. W obliczu zachodzących bardzo szybko zmian technologicznych kluczowe znaczenie ma współpraca Komisji i państw członkowskich przy przeprowadzeniu dogłębnej analizy pojawiających się wyzwań stwarzanych przez szybki rozwój SI i uwzględnienie w tym procesie wszystkich odpowiednich zainteresowanych podmiotów publicznych i prywatnych bez szkody dla możliwości osiągnięcia postępów i rozwoju technologicznego.

2.4. Komunikat Komisji COM(2018) 237 ma na celu wzmocnienie potencjału przemysłowego i technologicznego UE oraz zachęcanie do rozpowszechniania SI w całej europejskiej gospodarce – zarówno w sektorze prywatnym, jak i administracji publicznej. Jak zauważono już w opinii z inicjatywy własnej⁽²⁾, EKES popiera inicjatywę Komisji, która w rzeczywistości zawarła w swoim komunikacie sporo wcześniejszych sugestii Komitetu, jednak wzywa Komisję do szybkiego i zdecydowanego działania.

2.5. Przyjęcie skutecznego podejścia europejskiego do kwestii SI obejmuje zachęcanie do znacznych inwestycji w badania i innowacje, w tym infrastruktury cyfrowe, koniecznych do przygotowania się na poważne wyzwania społeczno-gospodarcze, które w nadchodzących latach staną się udziałem europejskiego społeczeństwa i rynków za sprawą postępu technologicznego.

2.6. Komisja Europejska i państwa członkowskie powinny współpracować w celu opracowania pewnego zestawu wytycznych dotyczących etyki sztucznej inteligencji i uwzględnić w tym procesie wszystkie odpowiednie zainteresowane podmioty publiczne i prywatne.

2.7. Jednocześnie na poziomie europejskim muszą zostać zatwierdzone zharmonizowane ramy prawne zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i zasadami ujętymi w unijnych traktatach. Nowe ramy regulacyjne powinny zawierać dokładne przepisy dotyczące zagrożeń, jakie niesie za sobą uczenie się maszyn, takie jak brak przejrzystości rynku, brak konkurencji, dyskryminacja, nieuczciwe praktyki handlowe, zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa i bezpieczeństwa produktów.

Zabezpieczenia regulacyjne powinny w szczególności być rygorystyczne w sytuacjach, gdy systemy wykorzystujące sztuczną inteligencję automatycznie pobierają dane w toku wykorzystywania urządzeń elektronicznych i komputerów.

2.8. EKES zauważa, że w dokumencie roboczym służb Komisji SWD(2018) 137 final, który towarzyszy komunikatowi Komisji, w sposób należyty przeanalizowano wpływ SI na prawodawstwo UE i zidentyfikowano wyzwania dotyczące odpowiedzialności powstające w kontekście pojawiających się technologii cyfrowych.

2.9. Ponadto potrzebne będą kompleksowe plany działania, aby (i) wesprzeć modernizację systemów kształcenia i szkolenia przez rozwijanie nowych umiejętności, jakich wymaga przyszły rynek pracy, oraz (ii) zagwarantować wysoki poziom ochrony obywateli i pracowników przed oczekiwanymi wyzwaniami⁽³⁾.

2.10. EKES zachęca Komisję do szybkiego podjęcia dalszych działań dotyczących zarówno uregulowań, jak i zachęcania do inwestycji: obecne szybkie tempo zmian wymaga krótkiego czasu dostosowania.

⁽²⁾ INT/806 z 31 maja 2017 r. – Sztuczna inteligencja – wpływ sztucznej inteligencji na jednolity rynek (cyfrowy), produkcję, konsumpcję, zatrudnienie i społeczeństwo (Dz.U. C. 288 z 31.8.2017, s. 1).

⁽³⁾ EKES przyjął opinię SOC/578 „Zarządzanie przemianami w cyfrowym świecie pracy” (Dz.U. C 367 z 10.10.2018, s. 15).

3. Wniosek Komisji Europejskiej: europejskie wsparcie dla sztucznej inteligencji i inwestycje w tej dziedzinie

3.1. Komisja w swoim komunikacie ogłasza, że zamierza wesprzeć rozpowszechnianie SI zarówno w odniesieniu do badań podstawowych, jak i zastosowań przemysłowych. W tej kwestii EKES podkreśla znaczenie zaangażowania w taki proces wszystkich rodzajów podmiotów, w tym MŚP, firm usługowych, przedsiębiorstw społecznych, rolników, spółdzielni, stowarzyszeń konsumentów i stowarzyszeń reprezentujących osoby starsze.

3.2. W odniesieniu do określonego przez Komisję celu, jakim jest udostępnienie SI wszystkim potencjalnym użytkownikom, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw, EKES uważa, że aby sprostać wyzwaniom globalnej konkurencyjności, konieczne jest zapewnienie dostępu do SI jak największej liczbie podmiotów. Poza istniejącymi planami Komisji, przewidyującymi stworzenie „platformy sztucznej inteligencji na żądanie”, ważne jest także, aby ustalić właściwe formy zaangażowania i konsultacji z różnymi zainteresowanymi stronami, w tym MŚP, sieciami gospodarki społecznej i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego (ta ostatnia zainteresowana strona ma do odegrania kluczową rolę w angażowaniu obywateli UE w świadomą i aktywną działalność).

3.3. Komisja ogłosiła, że wesprze innowacje oparte na sztucznej inteligencji poprzez projekt pilotażowy utworzony przez Europejską Radę ds. Innowacji, którego budżet na lata 2018–2020 wynosi 2,7 mld EUR.

3.4. EKES jest zdania, że inicjatywa ta może przyczynić się do rozwoju SI, ale jednocześnie podkreśla, że finansowanie badań powinno szybko wykroczyć poza fazę eksperymentu i przejść do etapu strukturalnego. Istotne jest także, aby Komisja zachęciła różne centra badawcze zlokalizowane obecnie w różnych państwach członkowskich do zbudowania na szczeblu europejskim sieci współpracy, która zajmuje się sztuczną inteligencją.

3.5. EKES zauważa, że Komisja zamierza zwiększyć nakłady na SI w ramach programu „Horyzont 2020” do około 1,5 mld EUR do końca 2020 r. Jeśli podejście to zostanie szybko przyjęte przez obecne partnerstwa publiczno-prywatne, może przynieść dodatkowe inwestycje w wysokości 2,5 mld EUR w ciągu dwóch lat. Takie samo podejście należy również przyjąć w kolejnym programie ramowym „Horyzont Europa”.

3.6. Z innego punktu widzenia dobry znak stanowi fakt, że Komisja Europejska i Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, które powinny odgrywać wiodącą rolę we wspieraniu rozwoju SI w UE, zapoczątkowały program Venture EU – przedsięwzięcie w postaci funduszu *venture capital* o budżecie 2,1 mld EUR mające na celu pobudzenie inwestycji w innowacyjne przedsiębiorstwa w całej Europie.

3.7. Wysiłek konieczny, aby dotrzymać kroku innym globalnym podmiotom jest jednak tak ogromny, że niezwykle potrzebne są koordynacja i synergia wszystkich instrumentów i źródeł finansowania dostępnych na szczeblu europejskim i krajowym. Nie ulega wątpliwości, że konkurowanie z Chinami i USA w obszarze SI wymaga zjednoczenia sił wszystkich zainteresowanych stron publicznych i prywatnych działających na szczeblu europejskim, tak aby zapewnić UE pozycję lidera na światową skalę.

3.8. Aby UE mogła z korzyścią odgrywać konkurencyjną rolę w zakresie SI, ważne będzie również dokonywanie odpowiednich inwestycji we właściwe oprogramowanie, sprzęt i infrastruktury cyfrowe, które będą w stanie zagwarantować Unii wiarygodną rolę.

3.9. Przy inwestowaniu w SI należy brać pod uwagę fakt, że przedsiębiorstwa europejskie mają szczególnie mocną pozycję w obszarze automatyki i robotyki. Te sektory, które w szerokim ujęciu stanowią element SI, mogą się więc okazać naprawdę ważne w zagwarantowaniu UE istotnej roli na szczeblu globalnym w obecnym rozwoju technologicznym, dlatego też zasługują one na szczególną uwagę.

4. Sztuczna inteligencja i jej wpływ na ludzi i pracowników

4.1. Rozwój SI niewątpliwie postępuje w bardzo szybkim tempie. Z tego powodu instytucje europejskie, oceniając wpływ każdego ze środków regulacyjnych na sztuczną inteligencję, muszą przyjąć podejście wielodyscyplinarne uwzględniające nie tylko aspekty administracyjne, prawne czy gospodarcze, ale także kwestie antropologiczne, psychologiczne, socjologiczne i technologiczne.

4.2. Aby wesprzeć te innowacje, ale przede wszystkim ukierunkować je tak, aby człowiek pozostał w centrum uwagi, ważne jest, by Unia Europejska działała na rzecz osiągnięcia wysokiego poziomu technologicznej konkurencyjności, nie zapominając o niezbędnych kwestiach etycznych, społecznych i ludzkich.

4.3. Dlatego EKES za kluczowe uważa, aby: (i) prywatność osób fizycznych i odpowiedzialne przetwarzanie ich danych regulowały odpowiednie przepisy, na przykład skutecznie wprowadzone nowe ogólne rozporządzenie o ochronie danych, które, o ile będzie to konieczne, trzeba będzie nieustannie uaktualniać, aby dotrzymać tempa szybkiemu rozwojowi SI; (ii) ocenione zostały ważne fragmenty mających zastosowanie przepisów UE i w razie konieczności dostosowane do nowych scenariuszy spowodowanych zastosowaniem SI oraz (iii) rozwinięte zostały kompetencje i umiejętności potrzebne ludziom, administracji i przedsiębiorstwom europejskim do skutecznego korzystania ze sztucznej inteligencji.

4.4. Jako punkt wyjścia dla przeprowadzanej analizy warto odnotować, że SI opiera się na wykorzystywaniu i przetwarzaniu dużych ilości danych, co stanowi podstawę każdego zastosowania bazującego na nowych technologiach. W związku z tym największe wyzwanie dla europejskiego organu regulacyjnego stanowi ustanowienie przejrzystego i uregulowanego dostępu do danych użytkownika końcowego.

4.5. Im lepsza jakość przetwarzanych danych, tym większa dokładność i wydajność systemów SI. Nie należy jednak zapominać, że dane dotyczące osób fizycznych muszą być pozyskiwane legalnie i wykorzystywane w sposób wiadomy dla bezpośrednio zainteresowanych osób, tak aby zapewnić wykorzystanie danych osobowych dla uzgodnionych wcześniej, przejrzystych celów, na które użytkownik właściwie i świadomie wyraził wcześniej zgodę.

4.6. Warto zauważyć, że w celu ochrony konsumentów końcowych może zaistnieć potrzeba zmiany niektórych ważnych części prawodawstwa europejskiego – na przykład odnoszącego się do reklamy online, nieuczciwych praktyk handlowych, bezpieczeństwa produktów i odpowiedzialności za nie, praw konsumentów, nieuczciwych postanowień umownych, sprzedaży i gwarancji, ubezpieczeń oraz podawania cen – i ich należytego dostosowania do nowych scenariuszy spowodowanych szerszym i udoskonalonym zastosowaniem sztucznej inteligencji.

4.7. Decydująca kwestia bezpieczeństwa produktów i odpowiedzialności za nie została należyście uwzględniona przez Komisję w dokumencie roboczym SWD(2018) 137 final w drodze analizy studiów przypadków i przedstawienia wykazu przepisów prawodawstwa unijnego, które zasługują na pogłębioną analizę i ocenę. EKES w pełni zachęca Komisję do kontynuowania tych prac i jest gotów wnieść w tym zakresie własny wkład.

4.8. Ważne jest, aby podkreślić rolę, jaką dla ochrony praw obywateli Unii w związku z postępami SI pełni z jednej strony szkolenie w aspekcie kulturowym, oświatowym i akademickim, a z drugiej zapewnianie odpowiednich informacji opinii publicznej. W szczególności ważne jest zapewnienie przejrzystości i prawidłowości zarządzania algorytmami SI oraz bazami danych, na podstawie których one działają.

4.9. Dlatego też sprawą kluczową dla obywateli Unii jest otrzymanie odpowiedniego przeszkolenia i uzyskiwanie prostych i zrozumiałych informacji, dzięki którym będą mogli stać się odpowiedzialnymi i świadomymi użytkownikami urządzeń i aplikacji dostępnych dzięki szybkiemu, coraz powszechniejszemu postępowi technologicznemu, który zachodzi obecnie na wszystkich szczeblach.

4.10. W świetle wszystkich tych wymagań UE i państwa członkowskie muszą oferować jasne i skuteczne rozwiązania, mianowicie przez promowanie nowoczesnych systemów edukacji i ciągłe rozwijanie kształcenia ustawicznego w ramach rynku pracy i społeczeństwa obywatelskiego.

4.11. Komisja Europejska będzie musiała przeprowadzić dokładną ocenę wpływu SI na rynek pracy. Jest to główny powód do niepokoju dla wielu europejskich pracowników, którzy znajdują się na zaawansowanym etapie kariery zawodowej, jednak wciąż są daleko od osiągnięcia wieku emerytalnego i spoglądają na zachodzące zmiany z nieufnością i obawą. Badanie to musi uwzględniać zarówno możliwe zastąpienie niektórych pracowników przez urządzenia elektroniczne lub roboty, jak i fakt, iż pewne funkcje, choć nie zostaną w pełni zautomatyzowane, to pod wpływem nowych technologii ulegną głębokim zmianom. W związku z tym tego rodzaju badanie i ocena powinny koncentrować się nie tylko na nieuniknionych i przewidywanych zmianach w obrębie linii produkcyjnych, ale także na ponownym przemyśleniu procesów organizacyjnych i celów biznesowych w wyniku odpowiedniego dialogu społecznego z pracownikami.

4.12. W niektórych sytuacjach, podobnych do tych, które mają i miały miejsce w przypadku wielu innych technologii, przed pełnym zastosowaniem SI zalecane będzie przeprowadzenie kilkietapowych testów na następujących po sobie poziomach wdrożenia, aby zaangażowane osoby mogły poczuć się bezpiecznie w kontakcie z nowymi technologiami – także dzięki odpowiednim ścieżkom szkoleniowym – oraz aby w procesie tym wyeliminować ewentualne błędy we wdrażaniu⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Zob. przyjętą opinię EKES-u INT/845 – „Sztuczna inteligencja: przewidywanie jej wpływu na pracę w celu zapewnienia sprawiedliwej transformacji” (opinia z inicjatywy własnej), sprawozdawczyni: Franca Salis-Madinier (zob s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

4.13. Wprowadzanie do przedsiębiorstw nowych technologii wymaga prowadzenia dialogu społecznego między różnymi zaangażowanymi partnerami. W tym zakresie należy nieustannie informować organizacje pracownicze i związki zawodowe oraz konsultować się z nimi.

5. Sztuczna inteligencja, administracja publiczna i społeczeństwo obywatelskie

5.1. Sztuczna inteligencja jest technologiczną i społeczną innowacją zdolną do radykalnego przekształcenia całego społeczeństwa oraz zmiany na lepsze sektora publicznego i relacji między obywatelami a administracją publiczną. Możliwości oferowane przez sztuczną inteligencję mogą zwiększyć zarówno efektywność administracji, jak i zadowolenie obywateli z usług świadczonych przez administrację publiczną i zapewnić efektywne funkcjonowanie tej administracji.

5.2. Aby osiągnąć te cele urzędnicy służby cywilnej muszą być także przygotowani na zmierzenie się ze zmianami i wyzwaniem, jakie SI wywoła w społeczeństwie europejskim. Publiczni pracodawcy i szefowie administracji – wraz z nauczycielami, instruktorami i pracownikami wyższych uczelni, o których mowa powyżej – muszą być w stanie w pełni zrozumieć zjawisko sztucznej inteligencji i zdecydować, jakie nowe narzędzia wprowadzić do procedur administracyjnych.

5.3. Wprowadzenie SI do sektora publicznego i prywatnego wymaga zaprojektowania procedur, które sprzyjają zrozumieniu i akceptacji technologii przez użytkowników dzięki mechanizmom współpracy umożliwiającym obywatelom wnoszenie wkładu w rozwój technologii opartych na sztucznej inteligencji, w miarę możliwości poprzez systemy partycypacyjnego sprawowania rządów.

5.4. Aby uzyskać znaczące wyniki na tym polu, przydatne może być wypracowanie bardziej niezawodnych sposobów współpracy i partnerstwa między sektorem publicznym i prywatnym, które mają na celu wykorzystanie możliwości wynikających z zastosowań technologicznych, sztucznej inteligencji i robotyki.

5.5. Wyzwanie dla administracji publicznych ma charakter szczególnie trudny z punktu widzenia prawa i prawomocności, ponieważ potrzebne jest zachowanie właściwej równowagi między interesem publicznym (obejmującym sprawowanie władzy publicznej) a indywidualnym (konkretna manifestacja wolności jednostki). Tak więc, na przykład, wykorzystanie sztucznej inteligencji przez administracje publiczne będzie wymagało, aby zasady przejrzystości i publikacji dokumentów administracyjnych zostały pogodzone z ochroną danych osobowych i prawem jednostki do prywatności w jasnych i wyraźnych ramach regulacyjnych.

5.6. W przypadkach, w których nowe środki umożliwiają administracjom publicznym wykorzystywanie technologii do podejmowania decyzji organizacyjnych i szybszego dokonywania wyborów – takich jak wybór wykonawcy w przetargu, zarządzanie listą oczekujących na konkretne usługi lub rekrutacja do administracji publicznej – konieczne będzie zajęcie się kwestią rzeczywistej odpowiedzialności prawnej za takie decyzje w jasnych ramach prawnych, które zagwarantują pełną odpowiedzialność administracji wobec obywateli.

5.7. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i przedsiębiorstwa społeczne mają do odegrania ważną rolę w zwiększaniu zrozumienia i akceptacji technologii przez obywateli, w szczególności dzięki mechanizmom współpracy, które umożliwiają zaangażowanie w procesy transformacji cyfrowej. W związku z tym ważne znaczenie ma tu możliwość tworzenia w odniesieniu do tych instrumentów systemów partycypacyjnego sprawowania rządów, na przykład w formie opartej na współpracy, poczynając od platform cyfrowych, które są już wykorzystywane do kształtowania nowych form stosunków gospodarczych w zarządzaniu pracą.

5.8. Organy administracyjne odpowiedzialne za mechanizmy nadzoru rynkowego powinny dysponować specjalistyczną wiedzą i uprawnieniami pozwalającymi na ochronę uczciwej konkurencji, praw konsumentów, a także bezpieczeństwa i praw pracowników. Odpowiedzialność za przeprowadzanie audytów algorytmów powinna spoczywać na organach publicznych lub niezależnych podmiotach. Jednocześnie przedsiębiorstwa powinny wprowadzić skuteczne mechanizmy kontroli wykorzystywania danych przez SI.

Bruksela, dnia 19 września 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego